

**Ocena rozprawy doktorskiej**  
**Pani mgr Anny Hanysz**  
**sporządzona w związku z przewodem doktorskim wszczętym**  
**w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki**  
**uchwałą nr 64/2018/19 Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru**  
**Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi**  
**w dniu 28 marca 2019 r. procedowanym przez**  
**Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi**

**Postępowanie procedowania zgodnie z przepisami obowiązującymi w dniu wszczęcia przewodu doktorskiego.**

**Temat rozprawy: „*Koegzystencja natury i technologii we współczesnej kolekcji ubiorów Y.*”**

**Promotor rozprawy: dr hab. Małgorzata Czudak, prof. Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi**

**Podstawowe informacje na temat kandydatki:**

Pani mgr Anna Hanysz studiowała na Wydziale Architektury Wnętrz i Scenografii Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu w latach 2010 – 2014, gdzie po siedmiu semestrach uzyskała dyplom licencjacki. W latach 2014 – 2016 studiowała równocześnie: na Wydziale Architektury Wnętrz w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie (studia II stopnia) oraz na kierunku Konserwacja Zabytków Architektury i Urbanistyki Politechniki Krakowskiej (studia podyplomowe). Od 2016 roku pracuje w Otwartej Pracowni Projektowania Ubioru prowadzonej przez dr hab. Annę Pyrkosz na Wydziale Architektury Wnętrz ASP w Krakowie na stanowisku asystenta. Od 2018 roku równolegle realizuje zadania kierownicze w ramach projektu finansowanego z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju pt. „*Akademia Przyszłości*” wirtualnej firmy „*Fashion Start – up*” (projekt realizowany na macierzystym wydziale). W wykazie dorobku projektowego doktorantka wyszczególnia następujące obszary działalności: indywidualny (19 pozycji projektów graficznych, kolekcji ubioru, aranżacji wnętrz); badawczo – projektowy (7 projektów aranżacji wystaw i jeden uzyskany patent); dydaktyczny (5 pozycji związanych ze wspólnymi opracowaniami programów nauczania, zadaniami asystenta i kierownika projektu); organizacyjny (11 wystaw i 10 warsztatów projektowo – realizacyjnych); popularyzatorski (10 prezentacji w katalogach, opracowaniach pokonferencyjnych, podręcznikach, redakcja wydawnicza);

W ramach podniesienia swoich kwalifikacji Pani mgr Anna Hanysz uczestniczy w branżowych szkoleniach, konferencjach, targach krajowych i zagranicznych.

## Treść recenzji:

*„(...) projektanci są optymistami, którzy wierzą, że można znaleźć lepsze rozwiązanie projektowe danego problemu i że dysponują odpowiednim wyposażeniem, aby to uczynić. Projektanci nie pracują w kulturowej próżni – są barometrami społecznej, politycznej, kulturowej i ekonomicznej zmiany i choć mogą czerpać inspirację z przeszłości lub przyszłości, są, być może bardziej niż inne twórcze jednostki, przywiązani do teraźniejszości, wykorzystując materiały i technologie własnej epoki, są w stanie uchwycić ducha swoich czasów. Warunkiem procesu projektowania, niezależnie od tego, jakie podejście wybrał projektant, jest iskra twórczej inspiracji.”*

Po zapoznaniu się z treścią autoreferatu, koncepcją pracy oraz wynikami badań zawartymi w dysertacji doktorskiej Pani mgr Anny Hanysz pt. *„Kogezystencja natury i technologii we współczesnej kolekcji ubiorów Y”* szukałam w znanej mi literaturze przedmiotowej potwierdzenia moich pierwszych wrażeń. Dlatego pozwałam sobie przytoczyć powyższy cytat, który pochodzi z publikacji pt. *„Design – historia projektowania”* autorstwa Charlotte i Petera Fiell. Doktorantka w sposób bardzo ambitny deklaruje potrzebę eksploracji zmianą w procesie wytwarzania jedwabiu, ulepszenia go w zgodzie z nowymi czasami. Ponad to jest otwarta na najnowsze technologie w projektowaniu komputerowym i swobodnie korzysta z ich narzędzi. Taka dociekliwość i determinacja w dążeniu do celu to ważne, personalne cechy projektanta. Już w pierwszym zdaniu odważnie deklaruje swoją przynależność społeczną: *„Reprezentuję pokolenie Y, choć nie jestem jego typowym przedstawicielem”*. Autorka utożsamia się z ideami pokoleniowymi chociaż nie do końca, równocześnie zaciekawiając oraz skłaniając czytelnika do szukania znaczenia takiego sformułowania. Pokolenie Y zostało bowiem zakwalifikowane w potocznym odbiorze jako „cyfrowe”. Z pewnością rozdział zatytułowany *„Będzie?”* zawiera treści dotyczące możliwości własnego projektowania i kształcenia studentów w wymiarze wirtualnym. Podjęty temat zawiera także konkretne przywołanie do tradycyjnie odbieranej zmysłowo natury. W tym aspekcie wydaje się ona być naturalnym i szczerym łącznikiem zwerbalizowanym przez autorkę: *„(...) kilkuhektarowy ogród moich rodziców, pasieki, pola, lasy i małe miasto”*. Odnoszę wrażenie, że właśnie te relacje z przyrodą oraz szczęśliwe wspomnienia osobiste i własna wrażliwość skłoniły doktorantkę do szukania możliwości ratunku dla gąsienic wytwarzających jedwabną nić, która pozostaje nienaruszona jedynie wtedy, gdy poczwarka ginie we wrzątku. Doktorantka określa jedwabnika jako *„owada tragicznego”*, a *„prawda o produkcji jedwabiu”* kładzie się *„cieniem na jego niezaprzeczalnym pięknie”*. Proces wytwarzania jedwabiu trwa od tysięcy lat w Chinach, kraju odległym geograficznie i dalekim od naszych wyobrażeń o panujących tam zwyczajach kulturowo – obyczajowych. Tkanina jedwabna stanowi jedno z wielu ponadczasowych osiągnięć mieszkańców tego kraju - to kulturowe dziedzictwo i jego tajemnica. W tym kontekście należy pamiętać (nie twierdząc, że zrozumieć) i rozważyć pozostanie w pewnego rodzaju dystansie oraz szacunku do wielopłaszczyznowych różnic powstałych w wyniku odmiennych historyczno – społecznych, a nade wszystko ekonomicznych uwarunkowań różnych społeczeństw.

Osobiste doświadczenia dydaktyczne wyniesione z pracy ze studentami na dwóch chińskich uniwersytetach oraz spostrzeżenia społeczne uzyskane w tamtym czasie i miejscu pozwalają mi odnieść wrażenie, że każdy ma do wypełnienia swoją rolę w misternie skonstruowanej, bezpiecznie funkcjonującej strukturze społecznej. Być może dla twórców technologii tej tkaniny jedwabnik żyjąc krótko, intensywnie, tragicznie, ale przynosząc namacalny artefakt spełnia swoje zadanie.

Konstrukcja dysertacji opiera się na rozważaniach wokół inspirującego autorke materiału – jedwabiu i deklaracji: „*wyjątkowa tkanina zbudowała klimat i nastrój mojej kolekcji*”, a także na możliwościach jakie dają nowoczesne, wirtualne narzędzia projektowania. Cele i założenia dotyczą: „*możliwości zmiany procesu produkcji jedwabiu bez zmiany jego właściwości*” oraz etyki w procesie wytwórczym, ekologii środowiska naturalnego, ograniczenia nadprodukcji. W finalnym podsumowaniu str. 36. doktorantka, po wnikliwej analizie wniosków z przeprowadzonego własnego procesu badawczego oraz opisaniu przykładów nowych działań technologicznych i wirtualnych pisze: „*Pozostawmy jedwab nienaruszony i chrońmy go w takiej postaci, w jakiej przez tyle lat przetrwał, ograniczając jego zużycie*”. Ta konkluzja doktorantki jest z pewnością wypadkową różnych działań badawczych, które przeprowadziła w ramach przewodu doktorskiego. Podejmowanie różnorodnych prób w poszukiwaniu nowych rozwiązań, niezależnie od tego czy potwierdzą stawianą na początku badań tezę czy też nie, mają wartość nadrzędną, pozytywnie charakteryzującą dociekliwość twórcy.

Na całokształt rozprawy doktorskiej i kreowanie osobowości twórczej mgr Anny Hanysz niewątpliwie miało wpływ jej różnokierunkowe wykształcenie. Dyplom licencjacki uzyskany na Wydziale Architektury i Scenografii Uniwersytetu im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu tematycznie związany był z historyczną architekturą sakralną. Studia podyplomowe na kierunku Konserwacji Zabytków Architektury i Urbanistyki Politechniki Krakowskiej zostały ukończone obroną pracy dotyczącą architektury nekropolii. Praca magisterska pisemna na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie pt. „*Biomimetyzm w projektowaniu*” rozszerzyła zakres wiedzy doktorantki w zakresie dziedziny zajmującej się obserwacją czy kopiowaniem struktur, zjawisk, procesów i rozwiązań ze świata przyrody jaką jest biomimetyka. W trakcie studiów magisterskich w Otwartej Pracowni Projektowania Ubioru na ASP w Krakowie prowadzonej przez Panią dr hab. Annę Pyrkosz doktorantka zainteresowała się ubiorem. Temat części pracy projektowej brzmiał: „*Kokon jedwabnika*”. Hasło „*kokon*” wydaje się mieć, niezależnie czy usytuujemy go w obszarze architektury czy ubioru, podobne znaczenie. Kojarzy się z użytkową funkcją ochronną, otulającą, okrywającą, zamykającą w bezpiecznej przestrzeni. Kokon jedwabnika zdaje się „*mówić*” do nas poprzez delikatność i kruchość, ale równocześnie ta zmysłowa otulina przechodzi w silną nić z konkretnym przeznaczeniem. Sądzę, że „*rozumienie istoty*” architektury jest na pewno udziałem doktorantki ze względu na ukończone kierunki studiów. Zewnętrzne formy budynków jak również ich wnętrza winny odpowiadać potrzebom ducha i ciała oraz respektować nałożone uwarunkowania techniczne. Analogiczne możemy rozumieć funkcje oraz różne aspekty „*życia*” ubioru. Nie bez przyczyny mówimy o przełomowych projektantach nazywając ich architektami mody oraz budujemy analogiczne skojarzenia na styku dom, schronienie, kokon,

otulenie, ubiór. Historia architektury, ubioru, designu splata się w wieloaspektową całość, którą na przestrzeni minionych lat kształtowały te same czynniki społeczne, polityczne, psychologiczne, technologiczne, artystyczne czy kulturowe.

Autorka nadaje swoim rozdziałom pobudzające wyobraźnię tytuły. Pierwszy zatytułowany „*Było*” dotyczy ogólnej historii procesu wytwarzania jedwabiu w tym dzieje Zakładów Jedwabiu Naturalnego w Milanówku w ubiegłym stuleciu. W drugim rozdziale „*Jest*” kontynuuje systematyzowanie wiedzy o jedwabiu w kontekście współpracy z utworzonym (na bazie milanowskich zakładów) Instytutem Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu oraz z Instytutem Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Anna Hanysz opisuje zaobserwowane procesy życia jedwabników morwowych oraz znaczenie i charakter warsztatów projektowych pt. „*ABC włókien naturalnych*” przeprowadzanych dla studentów, a także dołącza materiał fotograficzny. Poznaje i opisuje poddawane analizie tkaniny jedwabne, ich właściwości fizyczne, chemiczne, estetyczne. Wskazuje na wyjątkowe zalety, „*unikatowe właściwości tkwiące w jednej tkaninie*”. Jedwab cechuje wysoka higroskopijność, bardzo duża wytrzymałość mechaniczna, sprężystość, antybakteryjność, antyoksydacyjność, chłonność promieniowania UV. Równocześnie jest to tkanina komfortowa w kontakcie z ciałem, delikatna w dotyku, cienka, subtelna, oddychająca, a więc w każdym aspekcie luksusowa i kosztowna. W dysertacji znajdują się także syntetycznie opracowane wyniki ankiet przeprowadzonych po warsztatach ze studentami. Poruszane w nich zagadnienia dotyczyły wiedzy o pochodzeniu, powstawaniu, zastosowaniu, możliwościach technologicznych, jakości materiału, jego możliwościach prozdrowotnych, problemów z etycznym pozyskiwaniem surowca i cen tkanin jedwabnych na rynku. W podsumowaniu autorka zauważa: „*Edukacja na temat zalet jedwabiu, większa dostępność i przystępniejsze ceny mogłyby zwiększyć zainteresowanie konsumentów i projektantów tym materiałem, szczególnie w młodszych grupach wiekowych*”. W dalszej części rozdziału doktorantka podaje najnowsze przykłady możliwości technologicznych w uzyskiwaniu nowych materiałów na bazie tradycyjnego jedwabiu: „*materiały projektowane z myślą o przyszłych pokoleniach i ochronie środowiska w perspektywie następnych stu lat*”. Píše o możliwościach wykorzystania aktualnych biotechnologii w uzyskaniu i produkcji syntetycznego jedwabiu, którego wzmożona produkcja mogłaby się przyczynić do „*wyznaczenia nowego jedwabnego szlaku*”. Trudno obecnie prorokować czy będzie to „*zamiast*” obecnej czy równoległa droga dla przyszłości „*wędrówek*” jedwabiu i wszelkich nowoczesnych, modyfikowanych jego odmian.

Rozdział „*Będzie*” zawiera rozważania doktorantki dotyczące już zapoczątkowanego, nieuchronnie postępującego procesu cyfryzacji społeczeństwa, udziału sztucznej inteligencji w świecie projektowania mody, zastosowania najnowocześniejszych technologii tj. VR, czyli rzeczywistość wirtualna „*zastępująca środowisko rzeczywiste symulowanym*” oraz AR, czyli rzeczywistość rozszerzona „*o dodanie elementów cyfrowych*”. Anna Hanysz pracując w „*wirtualnej firmie*” wyjawia dwutorowe aspekty swojej działalności. Pierwszy związany jest z projektowaniem wirtualnej rzeczywistości, drugi z prezentacją projektu za pomocą nowoczesnej technologii. Opisuje wszystkie etapy procesu projektowania odzieży począwszy od wizualizacji koncepcyjnych szkiców do wykonania prototypu, następnie animację ubiorów na sylwetkach ruchomych manekinów czy prezentację wystawienniczą kolekcji w wirtualnym

sklepie. Wskazuje również na ekonomiczne zalety wynikające z tych nowoczesnych rozwiązań: „*Współcześni projektanci coraz częściej przysyłają influencerom cyfrowe wersje swoich ubrań zamiast fizycznych egzemplarzy. Ten sposób działania jest nie tylko bardziej opłacalny, wspierając zasady zrównoważonego projektowania, lecz także odpowiada nowym realiom (...). Zjawisko to ilustruje, jak przestrzeń wirtualna stopniowo przejmuje coraz większy obszar naszego życia zawodowego i społecznego*”. W dysertacji odnajdujemy przykłady współczesnych, światowych marek modowych oraz ich sławnych przedstawicieli, którzy prezentują konkretne rozwiązania zarówno z użyciem nowej generacji jedwabiu, jak również wirtualnych symulacji projektowych. Najciekawszą propozycję stanowi przedstawiony eksperymentalny projekt „*Silk Pavilion*”, w którym gąsienice zostają ocalone, ponieważ konstruują dzieło w otwartych płaszczyznach, nie zaś zamkniętych kokonach. Doktorantka wykorzystuje także kreowanie „*wirtualnej rzeczywistości*” jako narzędzia dydaktycznego dołączając planszę dyplomową studentki z Pracowni Otwartej dr hab. Anny Pyrkosz, prezentującą asortymenty wykonane w realiach wirtualnych i materialnych. Odnosi się w ten sposób do holistycznego podejścia do projektowania, które polega na zrozumieniu wzajemnych powiązań i budowaniu wspólnoty na różnych poziomach dotyczących sztuki i nowych technologii. Ten kontekst obecności konkretnej kolekcji ubioru oraz jej wirtualnej rzeczywistości jest obecny także w zrealizowanej przez doktorantkę kolekcji ubioru, prezentowanej w II części dysertacji doktorskiej. Celem, który mgr Anna Hanysz określa w kontekście własnego projektu to: „*połączenie tradycji z nowoczesnością, natury z technologią*”. „*Kolekcja Y*” składa się łącznie z piętnastu sylwetek ubioru damskiego: dwunastu rzeczywistych oraz trzech wirtualnych symulacji. W kolekcji odnajdujemy: bluzki, szorty, spodnie, bluzę z kapturem, suknie, kombinezon, kurtkę bomberkę. Fasony odpowiadają zapotrzebowaniu współczesnych przedstawicieli pokolenia Y, natomiast już charakter luksusowego jedwabiu niekoniecznie buduje spójną relację z odbiorcą. Idea użycia naturalnych odcieni jedwabiu podkreśla związki z przyrodą, niemniej jednak buduje pewien dysonans w aspekcie prezentacji kolekcji. Anna Hanysz pisze o „*otuleniu ciała jedwabiem, delikatności i lekkości materiału*” ponieważ odnosi się do kokonu. Pewien dyskomfort wizualny powoduje prezentacja wszystkich modeli na twardych, bezosobowych, białych manekinach. Domniemywam, że autorka chciała w ten sposób podkreślić spójność prezentacji ubiorów fizycznie zrealizowanych z projektami wirtualnymi. Jednakże zarówno udział modelki jak również aranżacja otoczenia i oświetlenia mogłyby uwypuklić subtelną plastyczność, minimalne odmienności poszczególnych tkanin, transparentność i ruchliwość jedwabiu. Doktorantka zaproponowała skromne środki wyrazu plastycznego używając jedynie kilku rodzajów jedwabiu różniących się delikatnym temperaturowym odcieniem i strukturą powierzchni. Jedwab został wzbogacony mappingiem, co jest niejasno udokumentowane. Przy opisie każdej sylwetki autorka deklaruje konkretne grafiki: jaskółka w gnieździe, gniazdo z jajkami, ptasie pióra, odnóża konika polnego, głowa konia, szpak, oko – wizjer, ale brakuje czytelnego przełożenia na poszczególnych sylwetkach, nawet wirtualnego. Bardziej spójny charakter całej prezentacji kolekcji ubioru można uzyskać, kiedy opis danej sylwetki znajduje się na sąsiedniej stronie i jest możliwość porównania teorii z wizualnym efektem. Tematyka mappingu jest czytelna i spójna z deklaracjami dotyczącymi natury, a ich autorstwo artystki Aleksandry Fichnej ma swoje uzasadnienie w ważnych dla doktorantki rodzinnych koneksjach. Kolekcja ma charakter

surowy, bez dodatkowych akcesoriów. Realizacje ubioru są starannie wykonane i spełniają wymogi pracy doktorskiej.

Równocześnie chciałabym dodać, że mam poczucie pewnego niedosytu związanego z rozwinięciem wirtualnego obszaru prezentowanej kolekcji ubioru. Chciałabym zobaczyć symulacje na manekinach o różnych wymiarach i doświadczyć wrażenia autentycznego „dobrania” ubioru do konkretnego awatara, wszak takie właśnie projektowanie jest zamysłem „wirtualnych przymierzalni ubioru przyszłości” – symulacji dopasowania do sylwetek o różnych proporcjach budowy. W propozycjach zamieszczonych w opracowaniu doktorskim ubiory budują skojarzenie naklejonymi graficznymi obrazami, brakuje cech charakteryzujących zaproponowaną tkaninę.

### **Konkluzja:**

Rozprawa Doktorska Pani mgr Anny Hanysz pt. „*Koegzystencja natury i technologii we współczesnej kolekcji ubiorów Y*” jest poprawnie zrealizowanym problemem badawczym, który rekomendowałabym do dalszej kontynuacji w przyszłości. Życzę doktorantce rozwoju w prowadzeniu działań badawczo – artystycznych w niematerialnej przestrzeni, „oswajania” coraz bardziej nowoczesnych programów i doskonalszych symulacji komputerowych.

Chciałabym na zakończenie odnieść się do słów autorki dotyczących ważnych aspektów projektowania przyszłości. Anna Hanysz na str. 115 konstatuje: „*wprowadzenie nowych technologii pozwala na całkowite wyeliminowanie procesu nadprodukcji i odpadów*”. Niewątpliwie idea zaproponowana przez doktorantkę jest w naszej kulturze ważna, istotna i akceptowalna. Powinniśmy w miarę możliwości stosować te przekonania w praktyce. Czy będzie to ważne i możliwe do realizacji w innych częściach i zakątkach naszej planety zweryfikuje czas oraz liczne uwarunkowania związane z możliwościami ich mieszkańców. Nowe technologie uwodzą nasze zmysły, projektowanie i wirtualne relacje w świecie mody z pewnością wyznaczają przyszłość wyborów i zakupów. Pamiętajmy, jednakże o szukaniu równowagi i harmonii postępowania w tej, jak również w każdej dziedzinie naszego życia. Zakupy to także forma spędzania czasu, budowania personalnych relacji na styku klient – sprzedawca, wymiany poglądów, możliwości bezpośredniego: wizualnego i haptycznego kontaktu z produktem. Podchodząc z rozwagą i umiarem być może uda się nieco spowolnić lawinę działań wirtualnych, która ogarnia świat w tempie postępu geometrycznego. Internetowe zakupy, teleporady, wirtualne przymierzalnie, produkt dostarczony bezpośrednio do domu to wygoda, ale także niebezpieczeństwo wyobcowania, zamknięcia, izolacji.

Konkludując uważam, że podjęty temat jest odważną, wielowymiarową próbą budowania procesu projektowania we współczesnej, nieustannie zmieniającej się rzeczywistości. Wszelkie próby badawcze oraz eksploracja nowych narzędzi projektowania komputerowego są niezbędne w procesie rozwoju własnej ścieżki artystycznej, kształcenia studentów zgodnie ze standardami XXI wieku, powiązania z przemysłem mody, marketingiem, handlem oraz etycznym projektowaniem czy dbałością o ochronę środowiska naturalnego.

Dysertacja spełnia wszystkie wymogi i jest zgodna z § 6 pkt 3 i pkt 4 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim (Dz.U. z 2018 poz.261).

Wniosuję do Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi, prośbę o nadanie mgr Annie Hanysz stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Radom, 2024-11-13 r.

*dr hab. Hanna Wojdała – Markowska, prof. URad.*